

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZEGYESÜLET HIVATALOS LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
CLUJ
Str. A. Muresan 10.
Telefon 158. sz.

Felelős szerkesztő:
TÖRÖK BÁLINT
az EME főtitkára.

A lapot az EME tagjai tagsági
illetmény fejében kapják. A lap
megjelenik havonként egyszer.

Méhészeti kiállítás és vándorgyűlés Szatmáron.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet minden év őszén rendez Erdély különböző vidékein kiállítást, amelyek rendezésében az E. M. E. is mindenkor tevékeny részt vesz. Az idei kiállítását a Földművelésügyi Miniszter védnöksége alatt a szatmári kerületi Mezőgazdasági Kamarával és a Szatmármegyei Gazdák Szindikátusával karöltve Szatmáron rendezi meg az Egyesület. Az Erdélyrészi Méhész Egyesület az idén is támogatja az E. G. E.-t és részt vesz a kiállításon és annak rendezésében is. A kiállítással kapcsolatban pedig vándorgyűlést is fog rendezni, melyen többek között két igen fontos és nagy jelentőségű kérdés fog a tárgysorozaton szerepelni. Az egyik a méhek cukorral való etetésének kérdése, a másik pedig a költés rothadás kérdése, amely azért bír éppen Szatmáron nagy jelentőséggel, mert Szatmármegyében is fellépett ez a méhek egyik legveszedelmesebb ellensége, illetve betegsége.

A méhészet szempontjából bár katasztrófálisan áll az idei esztendő, úgy hogy gazdag méhészkiállításra nem számíthatunk, éppen ezért ezúton is felkérjük tisztelt tagtársainkat, hogy bármily csekély készletükkel, kaptáraikkal, méz termelésükkel, nézes lészttákkal és a méz- és viasz felhasználásával készített egyéb produktumaikkal minél nagyobb számban szíveskedjenek a kiállításon résztvenni és reprezentálni felső Erdély méhészeti kultúráját. Kérjük továbbá Tisztelt Méhésztagtársainkat, hogy a vándorgyűlésen is minél nagyobb számban szíveskedjenek résztvenni.

A kiállítás október hó 6—10. napjain fog megtartatni. A vándorgyűlés valószínűleg október hó 6-án szombaton d. u. A részletes programot a M. K. legközelebbi számában fogjuk közölni.

A kiállítás igen nagyszabásúnak ígérkezik, mert nemcsak mezőgazdasági termények és termékek, hanem állatok, mezőgazdasági gépek eszközök, anyagok és egyéb ipari cikkek is kiállíthatók lesznek. Igen szépnek ígérezik a gyümölcs és kertészeti kiállítás, amely csoportok a méhészettel is szoros összefüggésben állanak. Miután az első kiállítása ez egyeletünknek Felső Erdélyben, kívánatos volna, hogy Tisztelt Tagtársaink olyan arányokban vegyenek azon részt, hogy dokumentálható legyen, miszerint más években is rendezzen még, az egyesület a vidéken kiállítást és vándorgyűlést.

Az anyanevelésről.

Irtta: Gál Imre a gödöllői m. kir. méhészeti szakiskola igazgatója.

A mai idők méhészkedő embere öt alapelv érvényesülésére támaszkodik a méhészkedés sikerét. Ezek: 1. *A jó és könnyű kezeléssü kaptár.* 2. *Üzemi méztartalékolás.* 3. *A méhlegelő ismerete és gyarapítása.* 4. *A lépéptítményekkel forgórendszer alapján való gazdálkodás és azok gyakori fertőtlenítés.* 5. *A tartalékanyák nevelése és tartása.* Ennek az öt alapelvnek együttes érvényesítése kölcsönzi a méhészeti üzemen való lárdságát és nyugodt haladását, nagyobb mérvű jövedelmességét.

Hogy Erdélyben a méhészek olyan könnyedén mennek tönkre, annak többek között magyarázatát az említettekhez fűzhetjük.

Mindenki tudja, hogy az utolsó 50 év leforgása alatt a méhészet uralgó kérdése a méhvakáció volt s ezzel szemben más négy szikla, melyre a szilárd méhészeti üzemen lét lehetősége, nem tehetett szert népszerűsége. Sajnos, nincs statisztika a kezemen, de hozzávetőlegesen is megállapítható, hogy a méhészeti üzemenknek mivelők 75%-nál a) üzemi méztartalékolás ismeretlen, b) a méhlegelő gyarapítására irányuló törekvés hiányzik, c) a lépéptítmények forgórendszeri gazdálkodása idegenszerű és d) a tartalékanyanevelés elhanyagolt.

A Méhtenyésztés több ízben foglalkozott ezen alapvető kérdések egyikével-másikával, ezuttal az anyanevelés ügyéről tesszük szót.

A méhészkedés üzemi szabályai szerint minden 10 méhcsalád után egy tartalékanyát gondozó kis családcskána kell lennie a méhész kezében. A 10% a legminimálisabb; jobbra ha több van belőle. Ezek hasznosítása több szempontból érvényesíthető, nevezetesen: 1. Ha valamelyik méhcsalád anyját veszített, legyen mivel pótoljuk. 2. Az anyát gondozó 6-kereten álló kis családok érett fiasításának sorozatos elszedésével és fejlődésével hátramaradott családokhoz való beadásával a gyengébb népességű törzseknek sokkal könnyebben célszerűbben és gyorsabban tudjuk termelő és tenyésztő erőn fejleszteni, mint a hathetes számítású etetés alkalmazásával, amelynek elmaradhatatlan függvénye a minduntalan kitörésközlés. A tartalékanyát gondozó családok a méhészeti üzemen való valóságos kézre dolgozó alanyai. 3. *A tartalékanyák felhasználása után 3—4 kis családok egyesítvén, egy erős családhoz hozhatunk létre s ezzel méhcsaládjaink számát emelhetjük.* 4. *Rajzási időben a tartalékanyákat gondozó kis családok felhasználásával egy arra alkalmas napnak 11—12 óráj között egyszerre rajoztatjuk le rajzásra beérett, de rajkivárási váró annyi méhcsaládunkat, ahány tartalék anyával rendelkezünk.* Ennek kivételét rendkívül egyszerű művelet, mer hiszen nem áll egyébből, mint abból csupán, hogy a tartalékanyákat kaptárakba helyezük be, a költőtérrel megtöltjük egész táblás művelési keretekkel és a napnak említett órájában

párzásra beérett méhcsaláddal helyet cserélünk és véglegesen is ott tartjuk. A tartalékanyák nevelésével az irányítás minden eszköze kezünkbe kerül a méhek felett, mert ezek felhasználásával a lerajoztatást a virágzási és gyűjtési időköz tudjuk szorososan kötni, az ilyen időre készített rajok eszközeit kiépítik, téli mézkészletüket behordják, szóval szemérettségüket az eső évben elérik.

Az előkészület a tartalékanyák nevelésére sokkal könnyebb és ideálisabb, mint azt a méhészkedők gondolják. Régebről ezt tartom a méhészkedés leggyönyörűbb munkáinak.

Az előkészítő munkálatok a fajtenyésztés szempontjából a számító megfigyelés körül csoportosulnak, mikor a méhész a tavaszi fejlődésnél, a rajzó hajlam felismerésénél, az építési készség meghatározásánál, szorgalomnál, csendes hőmérsékletnél, a gyűjtő képesség szembetűnő kidomborításánál, a család önmagánál végrehajtott betelelésénél és a megelőző idő folyamata alatt észlelteknél a családokat egymással összeméri, melyekkel legjobban meg van elégedve, azokat tartalékanyák nevelésére kiválasztja. Ez a megfigyelő munka fajtenyésztés számláján halad s azt a célt szolgálja, hogy a méhészt minden tekintetben legjobb tulajdonságokat felmutató méhcsaládjait utalja anyanevelésre, hogy az anyanevelés műveletével egész méhanyagára fokozatosan átvigye kiválasztott jobb méhcsaládjainak tulajdonságait. A kiválasztott legjobb tulajdonságu méhcsaládokból anyabölcsők nevelésére csak annyi családot fog be, ahány termékeny tartalék anyát akar produkálni. (Egy méhcsaládtól 5—15 terméketlen anyát kapunk, azonban ennek 50%-a a párzásnál megemmisül, vagy nem párzik el, vagy rosszul párzik, vagy elvész), míg a többi családokat here fiasításra fogja be, mivel tudomásunk szerint a faji tulajdonságok átvitelénél nem annyira az anya, mint a here játszik lényeges szerepet. A herenevelésre utalt családoknál egyszerűen a költőtér közepébe a tavaszi bővítésnél egy-két üres keretet helyez be s ezekben a szabad építésnek utat nyit, s így minden herenevelésre fogott család 1000—3000 herét nevel, s amennyiben 6 méhcsaládjával nevelt heréket, míg a többi összes családnál a herefiasítást teljesen lekorlátozza dolgozó sejtekből álló keretes építménnyel, eléggé alkamat nyújtott az eshetőségre, hogy a párzásra induló anyák a herenevelésre utalt családok ivadékával találkozhassanak.

Amikor tulajdonságaikra nézve legjobb családjainkat kiválasztottuk és a tavaszi fejlődés meglehetősen előre haladt, vagyis a kiválasztott családok önmaguk erejéből a rajzási érettség fokát megközelítik (értsd ezalatt a költőtér összes kereteinek telefiasítását és pedig felerészben érett fiasítást, bőséges virágporraktárt, az új méznek három-négy keretben való felhalmozódását), akkor következik be az anyanevelésre indítás művelete. A herefiasítás beindításának megelőzően ezt, vagyis amikor az anyanevelést megkezdjük, akkor már kikelőfélben levő herefiasításunk tömege álljon a családoknál, melyeket herék nevelésére fogtunk.

Az anyanevelés művelete igen egyszerű. A rajzási érettség jegyébe lépett kiválasztott méhesaládjaink anyáit elszedjük, ha az időjárás is kedvez és a meleg idő május első felével állandósul. Az elszedett anyákat tartalékba helyezük. Az árván maradt családok két-három napon belül anyabölesöket hoznak és ezekbe méhtejet raknak. Az anyák eltávolítását követő negyedik napon a családokat átvizsgáljuk és minden anyabölesőt lemetsszünk s magunk mellé egy tányérkára helyezük. Itt említem meg, hogy az anya és herenevelésre fogott családokat a nevelésre utalás napjától kezdődően minden nap serkentő etetésben kell részesítenünk. Elegendő naponként másfél deciliter 50%-ig vízzel kevert méz, ha véletlenül eső fordulna az idő, akkor természetesen több. Az anyabölesől szempontjából vizsgálat alá vett családokat sorban keretbakra helyezük. A tányérkára rakott anyabölesőkből a tápanyálat (méhtej) alkalmas kis eszköz segítségével kikotorjuk és összegyűjtjük. Egy méhesaládtól gyakran egy középméretű gyüszinyi mennyiséget szedhetünk össze. A keretbakra kiszedett méhesaládnak mindazon. keretes lépéptítményét, melyeken 1—2 napos álcát sejtől-sejtre szabályosan találunk és éles késsel lefelé irányuló görbülettel, kifli alakban úgy metszünk le, hogy a kettémetszett sejtek többségében az 1—2 napos álcá épen maradjon s a metszés közvetlen közelségében levő sejtekben az 1—2 napos álcák láthatók lehessenek. A kivágott részeket ne dobjuk el, hanem gyűjtjük össze, szabjuk be keretbe és adjuk vissza akár ennek a családnak, akár más családnak. A metszés elvégzése után a sejt széleire kenjük fel a kibontott anyabölesőkből összegyűjtött méhtejet (ne okoz bajt, ha a közeli sejtekbe is benyomul) és elkészülve ezzel a munkával, helyezük vissza a családok költőterébe megmetszett kereteket a költőtér közepébe egymás mellé rakván.

A visszametszett lapok felületén lefelé csüngő új anyabölesöket épít két napon belül a méhesalád. Ezek az anyabölesők sokkal szebbek, nagyobbak, mint az eltávolított anyabölesők voltak, mert az első anyabölesők építtetésével a családot a vemhesség teljes állapotába hoztuk s a teljes vemhességébe jutott méhesalád ösztönösségéből kifolyólag visszakent tápanyálhoz még többet termel, minden tekintetben kielégitőbb mértékben végzi az álcák táplálását s ennek révén tökéletesebb anyákat nevelhet, mintha előbbi állapotban hagytuk volna. Ha a méhész előbb vázolt első anyabölesőkkel hagyná a családot, — lassankint a degenerálódás útjára terelné méhállományát.

Az anyabölesők gondozását végző méhesaládjainkat leírt művelettől számított 12—13-ik napon kibontjuk és a éretté vált, holnap, holnapután az anyabölesőkből kikelő, de még az anyabölesőkben lezárva lévő anyákat minden anyabölesőn lépesonkot hagyva, éles késsel lemetsszük és egyenkint a keretes lépéptítményekbe részükre helyet készítve (akkor lépdarabot vágunk ki a keret lépéptítményéből, ahová a anyaböleső lépesonkjával együtt kényelmesen beállítható

gyájószerű kis fatűk segítségével a keretekbe beerősítjük. Minden keretbe csak egy anyabölesőt.

Mikor az anyabölesők szétosztásával elkészültünk, akkor vesszük a 2—3 keretre készített kaptáraink keretméretével azonos méretű anyapároztató ládikáinkat és ezeket benépesítjük a következőképpen: Jobboldalt teszünk egy félig ízes keretet, középre egy anyabölesős keretet, baloldalra kikelőfélben álló fiasításos keretet, mindeniket a rajta ülő ppelel. Az anyát nevelő család, ha 40 keretes országos méh kaptárban van, természetesen mézürbe bocsátva, akkor anyapároztató ládikát népesíthetünk be belőle a keretek szétosztásával, míg egy keretet anyabölesőjével visszahagyunk a kaptárban, ezt három-négy kerettel kiegészítjük s egy ilyen kaptárból 14 anyapároztató ládikát állíthatunk be, feltéve, ha ennyi anyaböleső volt a családnál. Többint bizonyos, hogy a szétosztott családnál nem lesz annyi kikelőfélben álló érett fiasításos keret, amelyből minden anyapároztató ládikába juthatna. Módunkban van azonban kikelőfélben levő fiasításos keretet bármelyik családtól elvenni és ha rászorulnánk, a föbbi családoktól egészítsük ki ezen keretekkel a pároztató ládikák berendezését, úgy azonban, hogy a más családtól elvett fiasításos keretről a népet pörjük vissza és ne adjuk be a pároztató ládikába.

A szétosztott méhesalád megszűnni látszik, azonban a egsemmisülés csak látszat, mert az anyák párzása után a eddön maradt törzsecskét két héten belül összeegyesíthetjük és az anyát nevelt családot ilyen uton visszaállíthatjuk anyával, melynek tevelő mézének pótlásáról természetesen gondoskodnunk kell. A magyar példabeszéd azt mondja, hogy egy rókáról két bőrt nem lehet lehuzni. Áll ez a méhesaládokra is és való igazság, hogy a méhesalád, ha mézet termel, akkor nem ad rajt; ha rajt ad, nem termel mézet és a tartalékanyagát neveltetünk vele, akkor nem ad sem rajt, sem mézet. A tartalékanyagát nevelő méhesalád azonban ad drb. termékeny anyát és ez 8 x 100 lej, azaz 800 lej bruttó jvedelem, melyből a tevelő méz árát leszámítva, 500 lej nettó jvedelmet könyvelhetünk el még akkor is, ha figyelembe em vennők, hogy a nyole tartalékanya méhészeti üzemenkél darabonkint nem négy, hanem 300 lej ugynevezett belső zemi értéket képvisel.

Az anyát nevelő méhesalád felosztása, vagyis látszólagos megsemmisítése nem föltétlen szükséges és hogy ez alkalommal így álitottam be a kérdést, ezt azért tettem, hogy minden olvasója e lapnak ne lászson az anyanevelésnél olyan onyolult dolgokat, ami őt a cselekvéstől visszatartja. Jól tudom, hogy a legtöbb méhész aggódva gondol árra, hogy a méhesaládot látszólag is megsemmisítse a nyole darab anya edvéért. Éppen azért folytatólagosan megvilágítom azt az íarást, hogy az anyát nevelő család felosztása nélkül, miéppen telepíthetjük be a pároztató ládikákat: Készítünk gy dobozt. A kiszedett anyabölesőket csonkokkal vágjuk le

és a dugó mélyített részébe olvasztott viasz segítségével ragasztjuk a dugóra rátapadt anyagölesöt, besülyesztjük dobozba, s a dobozba erősítjük. Annyi dobozra lesz szükségünk, ahány tartalék anyát nevelünk. Beszerezhető a kerkedelmi méhészekről és magától a m. kir. méhészeti gazdaságtól is Gödöllőről minta kérhető. Ezekkel készen lévén, a műveletet 10 órával megelőzően, akármelyik családnak egy érett fiasításos és egy mézes keretet rajta ülő néppel helyezünk egy pároztató ládikába, azután dajkaméheket szerünk hozzá a fiasításra ülő szürke színű méhek csoportját és a 10 órával később megosztott anyagölesök dobozait egyet egy üres keretbe rögzítve, harmadik keretképpen pároztató középső részébe sülyesztjük be. *Ezen módozat minden pároztató ládikát más és más családtól népesíthetjük be, mely megosztást a fejlett családok meg sem érzik.* Így betelepített pároztató ládikákat két napon át sötét pincében tartjuk és mézes vízzel itatgatjuk. A drótszövetes dobozban az anya ez alatt az idő alatt ölesőjéből kikél, dolgozó népe megszokja és két nap után kiliozván a pincéből, dugót kivesszük a dobozból és az anya a nép közé vonul a kivonult anyával bíró pároztatót 2—3 órai időre újra visszahelyezzük a pincébe, majd ennek az időnek eltelte után a méhesünk köré helyezzük ki, hol praktikus volta mellett méhészetünk díszét is emeli. Kihelyezés után a kis törzsek dolgozó méhei járni kezdenek, megindul kicsinyben az a munka, ami a nagy családoknál foly és 3—4 nap, esetleg egy hét alatt megtörténhetik, több idő alatt is, a párzás, melybe a méhész nem szólhat bele.

A megpározott anyák fiasító munkálataikat megkezdik, melyekből a törzsek erősíthetők lesznek, az anyák felhasználása után újra családokba egyesíthetők és kisegítő téli méhekkel be is telelhetők.

És ha így sem indulhatna meg a méhészetekben az anyára kívánatos anyanevelési munka, kérő szóval forduljunk mindenkinek, *tegyenek meg legalább annyit, hogy harmadik, negyedik rajokkal jövő és ahány anya van benne, annyiféle szálló énekes-koldus rajukat helyezzék pároztató ládikákba és tegyenek szert minél több tartalék anyára, mert nem tűrhető egy percig sem a mai állapot, hogy az ország méhészeiben nincsen tartalékanya és nincs tartalékanya forrása, hol, hová az anyát veszített családok tulajdonosai a család megmentése céljából fordulhatnak. Többszörre tehető az anyát veszített méhesaládok elpusztulása évenként, ami az egyéneknek, mint a köznek egyaránt nagy kára. Lépjen tehát minden méhész a cselekvés terére és szilárdítsa teljes erővel a méhészet közsiklájának azt az erejét, melyre az van fenntartva, hogy az anyanevelés erős bástyája a jövedelmező méhészkedésnek.*

Tagdíjnyugtázás.

Az E. M. E. titkári hivatalához a következő összegek küldettek be:

1931. évre 100 Lei tagdíjat fizetett: Para M. Csztdomokos, Kovács A. Imbriasi, Bohanek J. Szrégen.

1932. évre 100 L. tagdíjat fizetett: Para M. Csztdomokos, Kovács A. Imbriasi, Szakáts K. Segesvár, Tillinger F. Terebești, Bohanek J. Szrégen. Fischer P. Negymajtény.

1933. évre 100 L. tagdíjat fizetett: Krejcsi F. Kolozsvár, Deák F. Lokod (50 L.), Böke J. Mcsapó, Keresztes A. Tusnád-sat, Dávid J. Zalau, Szakáts K. Segesvár, Tillinger F. Terebești, Vlájk J. Nvárad, Báricz B. Imecsfalva, Bohanek J. Szrégen, Slovik V. Luppény.

1934. évre 100 L. tagdíjat fizetett: Pila I. Gelence, Krejcsi F. Kolozsvár, Blógh I. Magaslak (1935-36. évre is), Daák F. Locod (50 L.), Virág Paál Ormák, Dul'ó K. Árkos (1935. évre is), Fogarassy J. Tővis, Bordás L. Szalonta, Keresztes A. Tusnád-sat, Dávid J. Zalau (1935. évre is), Finta A. Luppény, Révész Gy. Aknasugatag, Slovik V. Luppény.

Apróhirdetések.

Garantált tiszta méhviaszból hengerprésszel előállított Mülép kapott Szurdoki Kres Kornél méhészetében, bármely méretű nagyságban. Egy kilogramm ára 150 lei. Salakmentes tiszta méhviaszt elfogadok átdolgozás végett 10 százalékos levonással. Szurdoki Kres Kornél méhészete, Sibiu, Poplaka-Calea Poplacei 14. — Veszek garantált tiszta méhviaszt, minta küldését és árajánlatot kérek,

Mézpergető gépek minden nagyságban,

mézesbödönök, mézszűrők állandóan kaphatók

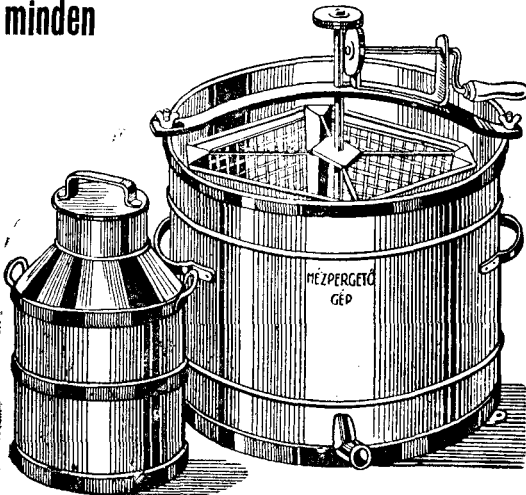
Zeiler József

bádogosnál,

Cluj,

ASTORIA

szálló mellett.

KÜLÖNFÉLÉK.

Ingyenes méhészeti tanfolyam Kolozsvárt. Az E. M. E. f. évi szeptember hó folyamán Kolozsvárt méhészeti tanfolyamot rendez az E. M. E. házsongárdi méhészeti telepén. A tanfolyamon résztvehetnek férfiak és nők, fiúk és lányok egyaránt. A tanfolyam hallgatása díjtalan, csupán a beírásért fizetendő 100 lej. A tanfolyamra jelentkezni lehet az E. M. E. titkári hivatalánál szept. hó 8-ig. A tanfolyam 14 napig tart, naponta d. u. 4 órától kezdődőleg.

Facélia és dragocefallum velőmagot többen kerestek az idén, de már kifogyott a készlet, ugy egyletünknel, mint a kereskedelemben. Ajánljuk a fenti mézelőnövényeket termelő méhésztársainknak, hogy majd gyűjtsenek jövőre.

Az óriáskigyóvá nőtt méhész-cukoriügy újabb állomása. Lapunk legutóbbi számában megírtuk volt a méhész-cukor sorsát, mely szerint a kormány visszavonta a méhetető cukorra adott kedvezményt. Azóta az egyesület újabb kéréssel fordult a kormányhoz, feltárva a méhállomány katasztrófális helyzetét, kérte a kedvezményeknek ez év őszére való megadását. Köztudomásu, hogy Erdély méhállománya alig rendelkezik a betelepítéshez szükséges méz felett a nyár derekán. Az E. M. E. felterjesztésére a földművelésügyi minisztérium július hó 6-i kelettel 145,033. sz. a. a következő választ küldte:

„Elnök Ur!

Az Önök 133.999—934. szá megkeresésükre tisztelettel tesítjük, hogy mindaddig tudjuk a méhek táplálás szükséges cukor illetékmen ségét megadni, amig nincs lezve annak veszélye, hog méhek jó állapotban való t léséhez szükséges tartalékot i esen, hogy honnan gyűjtsék.

Ennek dacára, idejében lé seket fogunk tenni, hogy les litott áron szerezzünk be kort, amennyiben ennek z sége meg lesz állapítva.

Ami a cukor szétosztását leti, tisztelettel értesítjük, h az csakis ennek az osztály szervei által történhetik“.

Földművelésügyi miniszter
h. aláírása.

Földművelésügyi igazgató,
h. aláírása.

Az E. M. E. természet ujjabb kérést küldött a cukor gedélyezése tárgyában, rá tatva a cukor szükséges tára.

Méz- és viaszárak Kolozsv
Tekintettel a rossz mézelési szonyokra, a mézárak emell nek, de még mindig nem ol mértékben, amilyen nagy a hiány. A kereskedők 30- lejig mennek fel a mézárak amely rövidesen 40 lejre emelkedjék. A viaszárak vá zatlanok, mivel kereslet ke van.